VIII kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

- **Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży (nr 9)**
- **Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (nr 8)**

z dnia 29 grudnia 2015 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży (nr 9)

Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej (nr 8)

29 grudnia 2015 r.

Komisja Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisja Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej, obradujące pod przewodnictwem posła **Rafała Grupińskiego (PO),** przewodniczącego Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży, rozpatrzyły:

– poprawki zgłoszone w czasie drugiego czytania do projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie ustawy i niektórych innych ustaw (druki nr 106 i 148).

W posiedzeniu udział wzięli: **Teresa Wargocka** sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Sławomir Jakubczak, Anna Jasieńska, Ewa Muszyńska, Dariusz Myrcha, Elżbieta Wojciechowska** – z sekretariatów komisji w Biurze Komisji Sejmowych; **Urszula Sęk, Maria Iwaszkiewicz** – legislatorzy z Biura Legislacyjnego.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Witam na wspólnym posiedzeniu Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży oraz Komisji Samorządu Terytorialnego i Polityki Regionalnej. Witam państwa serdecznie. Witam panią minister Teresę Wargocką – sekretarza stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej. Stwierdzam kworum. Rozpoczynamy obrady.

Porządek dzisiejszego wspólnego posiedzenia dwóch komisji obejmuje rozpatrzenie poprawek zgłoszonych w czasie drugiego czytania do projektu ustawy o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (druki nr 106 i 148). Czy są uwagi do porządku posiedzenia? Nie słyszę. Stwierdzam, że porządek posiedzenia został przyjęty.

Przystępujemy do realizacji porządku dziennego. Bardzo proszę przedstawiciela wnioskodawców. Pani poseł, pani przewodnicząca, bardzo proszę – pierwsza poprawka.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Poprawka nr 1 dotyczy możliwości uczęszczania dzieci sześcioletnich do szkół. Chcemy, żeby dziecko, które w poprzednim roku szkolnym korzystało z edukacji przedszkolnej, mogło bez opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, na wniosek rodziców pójść do szkoły.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Czy są uwagi do tej poprawki? Bardzo proszę, pani poseł Kluzik-Rostkowska.

Poseł Joanna Kluzik-Rostkowska (PO):

Pani poseł, rozumiem, że *de facto* jest to wycofanie się z poprzedniego przepisu, żeby dzieci urodzone między 1 września a 31 grudnia nie musiały mieć opinii poradni. Bardzo się z tego cieszymy i przypominamy, że była to nasza poprawka i szkoda, że nie przegłosowaliśmy jej pozytywnie w czasie pierwszego czytania, bo teraz nie musielibyśmy nad tym pracować.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Cieszę się, że pani się cieszy, pani poseł.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Proszę państwa, nie powiem jak ja się cieszę, że panie się cieszą. Biuro Legislacyjne.

Legislator Urszula Sęk:

Chcemy zwrócić państwa uwagę na to, że tej samej jednostki redakcyjnej dotyczy poprawka nr 2. Podejmując decyzję o rekomendacji poprawki, muszą państwo mieć na uwadze poprawkę nr 2, ponieważ one wzajemnie się wykluczają. Zatem, jeśli państwo zarekomendują przyjęcie poprawki nr 1, to poprawka nr 2 będzie musiała mieć rekomendację odrzucenia. Nie można obydwu poprawek zarekomendować pozytywnie. Poprawka nr 2 różni się tym, że nie ma tam pkt 2. Punkt 1 jest ściągnięty do główki. Wystarczy to, że dziecko korzystało z wychowania przedszkolnego i może iść do szkoły bez opinii poradni.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Ministerstwo, proszę bardzo o komentarz.

Sekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej Teresa Wargocka:

Bardzo prosiłabym o powtórzenie zastrzeżeń.

Legislator Urszula Sęk:

Nie mamy zastrzeżeń tylko zwracamy uwagę, że jeżeli będą państwo głosować za poprawką nr 1, to muszą mieć świadomość, że jeżeli zarekomendowali państwo przyjęcie poprawki nr 1, to oznacza to rekomendację „odrzucić” dla poprawki nr 2.

Sekretarz stanu w MEN Teresa Wargocka:

Tak. Oczywiście jest to logiczne.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję bardzo. Czy są jeszcze jakieś uwagi? Panie pośle, bardzo proszę.

Poseł Aleksander Mrówczyński (PiS):

Chciałbym zabrać głos odnośnie do poprawki nr 1. Były dyskusje wewnątrz klubu i stąd nasza poprawka, która mówi o tym, że dziecko nie musi mieć opinii poradni – co jest logiczne. Chciałbym powiedzieć, że jest to również wynik naszych wewnętrznych dyskusji. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Cieszę się, że państwo rozmawiają w klubie. W takim razie głosujemy.

Kto jest za przyjęciem tej poprawki? (49) Rozumiem, że głosujemy również za skreśleniem poprawki nr 2. Kto jest przeciw? (0) Kto się wstrzymał? (0) Jednogłośnie, jak widzimy. Ta poprawka została przyjęta razem z konsekwencją, o której mówiło Biuro Legislacyjne.

W takim razie przechodzimy do kolejnej poprawki – poprawki nr 3. Pani poseł-wnioskodawca, proszę bardzo.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Poprawka nr 3. Myślałam, że będzie to uzasadniał przedstawiciel PSL. Jesteśmy przeciwko tej poprawce, ponieważ ona *de facto* ma uchylić proponowane przez nas przepisy dotyczące wyłaniania kuratora.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Biuro Legislacyjne, bardzo proszę.

Legislator Urszula Sęk:

Uwaga analogiczna jak przy poprawce poprzedniej. Poprawka nr 3 jest dalej idąca i poprzez skreślenie pkt 8 proponuje pozostawienie art. 30 ustawy-matki w brzmieniu dotychczasowym. Jeśli państwo przyjęliby poprawkę nr 3, to poprawki nr 4 i 5, które dokonują zmian w art. 30, będą miały rekomendację – „odrzucić”. Dopiero zarekomendowaniem „odrzucić” dla poprawki nr 3, otwierają państwo drogę do głosowania nad poprawkami nr 4 i 5.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Czy przedstawiciel klubu PSL chce powiedzieć parę słów na temat tej poprawki? Nie ma. W takim razie głosujemy.

Kto jest za przyjęciem poprawki nr 3? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał?

Sekretarz Komisji Dariusz Myrcha:

16 głosów za, 34 przeciw, nikt się nie wstrzymał.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję, poprawka nr 3 nie została przyjęta. Poprawka nr 4. Pani przewodnicząca, proszę bardzo.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Dziękuję, panie przewodniczący. Poprawka nr 4 dotyczy wymagań jakie są stawiane przy wyborze na stanowisko kuratora i wicekuratora oświaty. Chcemy, żeby większa liczba osób mogła wziąć udział w tym konkursie. Oczywiście zakładamy, że minister edukacji narodowej, wspólnie z wojewodą, będą działać racjonalnie, ale nie chcemy zamykać możliwości wyboru przy wyłanianiu najlepszego kandydata na stanowisko kuratora i wicekuratora oświaty.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Czy są jakieś głosy w sprawie tej poprawki? Proszę państwa posłów. Biuro Legislacyjne – czy są jakieś uwagi?

Legislator Urszula Sęk:

Nie mamy uwag.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

W takim razie, kto jest za przyjęciem tej poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał?

Sekretarz Komisji Dariusz Myrcha:

33 głosy za, 5 przeciw, 11 głosów wstrzymujących się.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję. Poprawka została przyjęta. Bardzo proszę panią poseł o kolejną propozycję.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Poprawka nr 5. To jest poprawka dotycząca składu komisji konkursowych. Uważamy, że w składzie nie jest potrzebny przedstawiciel samorządu województwa, bo nie jest to tak, jak w przypadku konkursu na dyrektora szkoły wojewódzkiej, powiatowej czy gminnej. To jest organ administracji rządowej, w związku z czym powinien mieć większy wpływ na wyłanianie kuratora. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Czy są jakieś uwagi lub propozycje zmian? Pan przewodniczący Jacek Protas.

Poseł Jacek Protas (PO):

Przypomnę, że samorząd województwa jest odpowiedzialny za politykę rozwoju regionu, w związku z tym, brak przedstawiciela samorządu województwa w tej komisji konkursowej, to jest… Nie chcę używać mocnych słów, ale to jest zły pomysł.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję. Myślę, że szczególnie jeśli chodzi o rozwój szkolnictwa zawodowego. Czy są jeszcze jakieś uwagi? Proszę, pan poseł. Proszę o przedstawianie się.

Poseł Dariusz Piontkowski (PiS):

Dariusz Piontkowski. Mam głos zupełnie przeciwny. Samorząd województwa ma bardzo niewiele zadań oświatowych. Realizacja tych zadań w znakomitej większości należy do powiatów i gmin. Trudno wyobrazić sobie wyłonienie jednego przedstawiciela samorządów gminnych i powiatowych, stąd faworyzowanie jedynie samorządu wojewódzkiego nie bardzo ma sens, tym bardziej, że nie ma pionowej zależności pomiędzy samorządami niższego i wyższego szczebla, a samorząd wojewódzki nie jest reprezentatywny dla samorządu, stąd ta poprawka jak najbardziej jest uzasadniona. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Czy jeszcze jakieś uwagi? Bardzo proszę, pani poseł Kinga Gajewska.

Poseł Kinga Gajewska (PO):

Chciałabym zadać pytanie pani minister Teresie Wargockiej. Czy jako była radna województwa mazowieckiego uważa, że samorząd nie powinien mieć żadnych kompetencji w wybieraniu?

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pani minister.

Sekretarz stanu w MEN Teresa Wargocka:

Wolałabym odpowiedzieć jako wiceminister edukacji, a nie jako radna województwa. Z tej pozycji udzielę odpowiedzi. Analizowaliśmy skład komisji konkursowej i jest to opinia ministerstwa, że samorząd wojewódzki wykonuje niewielką część zadań oświatowych. Prowadzi bardzo niewiele szkół.

W strategiach rozwoju regionu, te obszary, które obejmuje strategia, nie obejmują tej oświaty powszechnej. W ostatnich latach pojawiły się przepisy odnośnie do szkolnictwa zawodowego, natomiast nie znam – może moja wiedza jest zbyt mała – województwa, które nie pracuje nad strategią rozwoju szkolnictwa zawodowego. To jest cały czas przyszłość. Proszę przyjąć to jako deklarację, że w prawie będą takie zmiany, że te organy będą musiały w przyszłości uczestniczyć w organizacji szkolenia zawodowego. W tej chwili *sensu stricto* takich zadań nie wykonują. Zatem, żeby nie mnożyć liczby podmiotów, które nie mają uzasadnienia merytorycznego, proponujemy tę poprawkę.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję. Pani poseł, proszę.

Poseł Iwona Michałek (PiS):

Jako była radna Torunia mogę powiedzieć, że…

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Proszę o przedstawianie się. To jest potrzebne do protokołu.

Poseł Iwona Michałek (PiS):

Iwona Michałek. Mogę powiedzieć, że jeżeli samorząd województwa ma swojego przedstawiciela, to jako przedstawicielka dużego miasta chciałabym mieć takiego przedstawiciela, ponieważ moje miasto prowadzi więcej szkół niż samorząd województwa kujawsko-pomorskiego. Dziękuję.

Poseł Jan Grabiec (PO):

Jan Grabiec. Mam pytanie do wnioskodawców tej poprawki. W uzasadnieniu pojawiło się sformułowanie, że chodzi o to, żeby skład komisji konkursowej był tak skonstruowany, żeby przedstawiciele administracji rządowej mieli większy wpływ na wybór kuratora. Dziś, według przepisów ustawy, administracja rządowa ma pięciu przedstawicieli w komisji. Jest jeden przedstawiciel sejmiku i po jednym przedstawicielu związków zawodowych. W jaki sposób brak tego jednego przedstawiciela samorządu wpłynie na wzmocnienie opinii administracji rządowej, która w tej chwili w składzie ma pięciu przedstawicieli. Czy rzeczywiście zakłóca to pracę komisji i ogranicza kompetencje administracji rządowej przy wyborze kuratora. Dziękuję bardzo.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Być może, akurat to zdanie w uzasadnienie nie jest najbardziej istotne, ale tu wybrzmiały inne zdania, które całkowicie popieram jako uzasadnienie. Nie ma potrzeby, żeby przedstawiciel jednego rodzaju samorządu terytorialnego był faworyzowany, bo nie jest nadrzędny w stosunku do innych rodzajów samorządu terytorialnego. Nie używam słowa „szczeble", bo są to samorządy równorzędne, tylko posiadają inne kompetencje.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Bardzo proszę, pan poseł Grabiec *ad vocem*.

Poseł Jan Grabiec (PO):

Bardzo dziękuję. Może w związku z tym wnioskodawcy powinni przemyśleć kształt tej poprawki, bo jeżeli chodzi o to, żeby jeden typ jednostek samorządu terytorialnego nie był reprezentowany w komisji kosztem innych, to może należałoby rozszerzyć skład komisji o przedstawicieli samorządów powiatowych i samorządów gminnych na terenie województwa i może tak skonstruowana poprawka w większym stopniu odzwierciedliłaby wolę i intencje wnioskodawców. Dziękuję bardzo.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Cenna uwaga. Być może przy dyskusji nad ustawą o systemie oświaty będziemy rozważać inne przepisy. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję. Jeszcze pan poseł Andrzej Kryj. Proszę bardzo.

Poseł Andrzej Kryj (PiS):

Nie, dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pan przewodniczący Jacek Protas, *ad vocem.*

Poseł Jacek Protas (PO):

Szanowni państwo, chciałbym poinformować, albo może przypomnieć, że samorząd województwa reprezentuje wszystkich mieszkańców danego regionu. Sejmik województwa, który wyłania organ wykonawczy w postaci zarządu i marszałka, jest wybierany w wyborach powszechnych… Sejmik jest wybierany w wyborach powszechnych, pani poseł, i reprezentuje interesy wszystkich mieszkańców danego województwa. Stawianie takiego wniosku, że samorząd wojewódzki nie reprezentuje kogoś, jest błędem. To po pierwsze.

Po drugie, to chodzi nie tylko o szkoły i placówki, ale chodzi również o ośrodki doskonalenia nauczycieli, chodzi o biblioteki pedagogiczne, które prowadzi samorząd województwa. Chodzi również o prowadzenie pewnej polityki rozwoju edukacji, zwłaszcza szkolnictwa zawodowego, samorząd województwa będzie miał narzędzia, chociażby w postaci środków z Regionalnego Programu Operacyjnego. Nie chodzi o to, że samorząd województwa chce decydować o tym, kto będzie kuratorem, bo tak nie będzie.

Przewaga jest zdecydowanie po stronie administracji rządowej i my tego nie kwestionujemy, bo kurator oświaty to jest przedstawiciel administracji rządowej. Natomiast dobra współpraca pomiędzy samorządem województwa – czytaj marszałkiem – a kuratorem oświaty w województwie jest podstawą rozwoju oświaty. Dziwi mnie fakt, że w ten sposób państwo to stawiają. Do tej pory był przedstawiciel sejmiku i nikomu to nie przeszkadzało, a budowało dobrą współpracę.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Panie przewodniczący, czy można?

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Najpierw zgłaszała się pani poseł Katarzyna Lubnauer a potem jeszcze pan poseł.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Chciałam tylko powiedzieć, że…

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pani przewodnicząca, za chwilę. Najpierw pani przewodnicząca Lubnauer.

Poseł Katarzyna Lubnauer (N):

Będzie pani mogła ustosunkować się też do moich słów. Chciałabym zauważyć, że przedstawiciel samorządu wojewódzkiego jest emanacją samorządów różnego szczebla. Nie chodzi mi o strukturę. Chodzi mi o coś innego. Nie może być przedstawiciela każdego miasta, każdej gminy itd. Zauważmy, że zmiany, które są w tej ustawie, zwiększają uprawnienia kuratora, można powiedzieć, kosztem samorządu, ze względu na to, że teraz kurator musi wydać decyzję pozytywną, na przykład przy likwidacji szkół. Samorząd

tym bardziej powinien mieć wpływa na wybór kuratora, ze względu na to, że w tej chwili mamy taką opozycję – uprawnienia samorządów kontra uprawnienia kuratora, więc pozbawianie miejsca w tej komisji samorządu wojewódzkiego uważam za błąd.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pan poseł Lech Sprawka, proszę.

Poseł Lech Sprawka (PiS):

Szanowni państwo, po pierwsze, wojewoda nie wybiera i nie uczestniczy w procesie wyboru żadnego urzędnika w samorządzie województwa, w związku z tym nie widzę powodu, żeby taka zasada miała funkcjonować w drugą stronę. To po pierwsze.

Po drugie, pragnę przypomnieć, że kurator, w imieniu wojewody, sprawuje również nadzór nad jednostkami samorządu terytorialnego, w tym nad samorządem województwa. W związku z tym, nie ma żadnego uzasadnienia do tego, żeby przedstawiciel samorządu województwa brał udział w konkursie na stanowisko kuratora oświaty. Jest to pomieszanie kompetencji i zakresu działań.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Jeszcze pan przewodniczący Jacek Protas.

Poseł Jacek Protas (PO):

Szanowny panie pośle, wojewoda sprawuje tylko nadzór prawny nad zgodnością uchwał podejmowanych przez jakikolwiek szczebel samorządu z prawem, a nie sprawuje nadzoru nad samorządem. Proszę nie mylić tych dwóch pojęć. Tak jak Trybunał Konstytucyjny sprawdza zgodność ustaw z konstytucją, tak wojewoda sprawdza zgodność uchwał województwa, powiatu, gminy, z obowiązującym w Polsce prawem. Koniec, kropka.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pani przewodnicząca, proszę bardzo.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Panie przewodniczący, jest głos za, jest głos przeciw. Przegłosujmy to. Nie będziemy teraz prowadzić sporów kompetencyjnych. Myślę, że wielu z nas było kuratorami oświaty i wiemy, o jakie chodzi kompetencje. Mamy to przemyślane i nie trzeba nam tego uświadamiać. Proszę poczytać o szczeblach samorządu terytorialnego.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję bardzo. Jeśli jako prowadzący wspólne posiedzenie komisji mogę wnieść jakąś uwagę, to uważam, że usuwają państwo przedstawiciela samorządu, który i tak nie ma żadnego większego wpływu na konkursy, tylko dlatego, że samorządy wojewódzkie, poza jednym, nie są w waszych rękach. To na to wygląda. Głosujemy.

Kto jest za przyjęciem tej poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Proszę o wynik.

Sekretarz Komisji Dariusz Myrcha:

32 głosy za, 18 przeciw, 3 głosy wstrzymujące się.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję. Poprawka została przyjęta. Poprawka nr 6. Proszę panią przewodniczącą.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Poprawka nr 6 dotyczy ułatwienia życia rodzicom tych dzieci, które rozpoczęły nauczanie przedszkolne w tzw. zerówkach działających przy szkołach. Jeśli to nie jest w ich obwodzie, to dajemy prawo do tego, żeby to dziecko kontynuowało naukę w tej szkole bez rekrutacji, nawet jeśli to nie jest w jego obwodzie. To nie jest obowiązek, tylko prawo rodzica.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Czy są jakieś uwagi do tej poprawki? Biuro Legislacyjne, proszę.

Legislator Urszula Sęk:

Proponujemy rozważenie łącznego głosowania poprawek nr 6 i 7, ponieważ w poprawce nr 6 na końcu jest zastrzeżenie do art. 6b, który jest dodawany dopiero w poprawce nr 7. W poprawce nr 7 jest literówka. W ust. 2 powinno być „przepisów nie stosuje się" a nie „przepisy".

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Dziękuję za tę uwagę. Uważam, że możemy to głosować łącznie. Kolejna poprawka również ma charakter porządkujący. Ma pozwolić samorządom na lepsze zorganizowanie, czy większą elastyczność w zorganizowaniu tego roku szkolnego, w którym może być mniejszy nabór. Jest możliwość wskazania odpowiedniego obwodu.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Czy są jakieś uwagi do propozycji wspólnego głosowania? Nie ma.

W takim razie, kto jest za przyjęciem tej poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję. Proszę o wynik.

Sekretarz Komisji Dariusz Myrcha:

37 głosów za, nikt nie był przeciw, 9 głosów wstrzymujących się.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękują. Poprawka przyjęta. W takim razie poprawka nr 8. Bardzo proszę panią przewodniczącą.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Panie przewodniczący, szanowni państwo, poprawka nr 8 jest poprawką porządkującą, jeżeli chodzi o termin ogłoszenia konkursu. Jest to przepis przejściowy i prosimy o jego przyjęcie.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Bardzo proszę, jakie są uwagi do czternastodniowego terminu ogłaszania konkursu na stanowisko kuratora? Czy są uwagi państwa posłów? Nie ma. W takim razie głosujemy.

Kto jest za przyjęciem tej poprawki? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał?

Sekretarz Komisji Dariusz Myrcha:

34 głosy za, 16 przeciw, 1 głos wstrzymujący się.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję bardzo. Proszę państwa, mamy jeszcze poprawkę nr 9, zgłoszoną przez posła z Klubu Parlamentarnego Kukiz'15. Nie ma wnioskodawczyni, ale poprawkę musimy głosować. W takim razie jest pytanie, czy ktoś z klubu Kukiz'15 zechce zabrać głos w sprawie tej poprawki?

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Mogę zabrać głos…

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pani przewodnicząca, proszę.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Analizowaliśmy tę poprawkę i uważamy, że ma ona swoje uzasadnienie. Jesteśmy gotowi poprzeć tę poprawkę.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Artykuł 8a. Poprawka jest na dodatkowej stronie. Proszę państwa, dwie minuty na to, żeby zapoznać się z tą poprawką. Ona jest rozbudowana. Krótka przerwa zanim przejdziemy do głosowania.

Poseł Katarzyna Lubnauer (N):

Czy mogę mieć pytanie?

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pani przewodnicząca, proszę.

Poseł Katarzyna Lubnauer (N):

Mam pewne wątpliwości. Rozumiem, że jest to poprawka idąca w tym samym duchu, co poprawka dotycząca dzieci idących do pierwszej klasy, urodzonych… Tylko tam było precyzyjnie napisane, że one nie są klasyfikowane. Tutaj nie jest to doprecyzowane.

Głos z sali:

W pkt 4.

Poseł Katarzyna Lubnauer (N):

W punkcie 4 jest – „nie podlega ono klasyfikacji rocznej". Czyli, byłoby to przedłużenie o jeden rok cofania się dzieci o jeden rok.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

To jest inny rocznik. To nie jest na kolejny rok. To jest ten rocznik, który jest w tej chwili w II klasie, który jako pierwszy w jednym półroczu poszedł do szkoły jako sześciolatki.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pani poseł Kluzik-Rostkowska, proszę.

Poseł Joanna Kluzik-Rostkowska (PO):

W takim razie mam pytanie do pani poseł, która przejęła tę poprawkę. Czy dobrze rozumiem, że nie dość, że chcecie zostawiać dzieci w klasie I, to chcecie zostawiać dzieci w klasie II, jeżeli taka będzie wola rodziców? Czy chodzi o to, żeby dzieci, które dziś są w klasie II mogły drugi raz w przyszłym roku być w klasie II? Czy dobrze to rozumiem?

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Pani poseł, porozmawiajmy merytorycznie.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Proszę o obniżenie poziomu głośności rozmów.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Mówimy o tym roczniku, który najbardziej odczuł obniżenie wieku szkolnego. To jest pierwszy rocznik, w którym w danym półroczu dzieci przymusowo poszły do szkoły. Było bardzo dużo wniosków. Zastanawialiśmy się nad wprowadzeniem tego przepisu. To nie jest nasza poprawka. To jest poprawka zgłoszona przez Klub Kukiz'15 i mówimy, że jesteśmy gotowi ją poprzeć.

Poseł Joanna Kluzik-Rostkowska (PO):

Są państwo pewni, że dzieci, które są w drugiej klasie i nie mają żadnych problemów, mają drugi raz być w tej samej klasie.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Mówimy o tych dzieciach, które mają problemy.

Poseł Joanna Kluzik-Rostkowska (PO):

Rozumiem, że kiedy dzieci mają problemy, to zamiast im pomóc, trzeba zostawić je na drugi rok w tej samej klasie. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Proszę o uspokojenie dyskusji. Proszę o wyciszenie rozmów prywatnych. Pan poseł Lech Sprawka, proszę.

Poseł Lech Sprawka (PiS):

Rezygnuję, panie przewodniczący.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pan poseł…

Poseł Dariusz Piontkowski (PiS):

Dariusz Piontkowski. Ta poprawka idzie w podobnym kierunku jak przepis w ustawie, który próbuje skorygować problemy, które pojawiają się z dziećmi, które zbyt wcześnie poszły do szkoły i nie miały gotowości szkolnej. Tego typu dzieci będą miały narastające

problemy w kolejnych latach swojej edukacji. W związku z tym, im szybciej będą miały szansę powtórzenia tej części materiału, z którą sobie nie radziły ze względu na wiek, tym lepiej dla całego systemu szkolnego. Problemy, i to, im szybciej będziemy starali się je rozwiązać, które mają te dzieci – zgodnie z opinią pedagogów i psychologów duża część dzieci sześcioletnich nie ma zdolności szkolnej – tym lepiej dla wszystkich, także dla tych dzieci.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Bardzo proszę, pan przewodniczący.

Poseł Andrzej Maciejewski (Kukiz 15):

Zwracam się do pani Kluzik-Rostkowskiej. Pani minister, w art. 4 jest wyraźnie wskazane, że „dziecko, którego rodzice złożyli wniosek", czyli, mówiąc dokładnie, decyzję podejmują rodzice. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję. Chciałbym, żebyśmy pamiętali, że w Polsce mamy obowiązek szkolny i nie powinniśmy mówić o żadnym przymusie pójścia do szkoły, bo to są dwie różne rzeczy, pani przewodnicząca. To moja uwaga do wcześniejszej wypowiedzi. W takim razie głosujemy tę poprawkę. Czy Biuro Legislacyjne ma jakąś uwagę? Czy może ministerstwo?

Sekretarz stanu w MEN Teresa Wargocka:

W imieniu ministerstwa głos zabierze pani dyrektor Rozwadowska.

Dyrektor Departamentu Prawnego MEN Joanna Rozwadowska-Skrzeczyńska:

Gdyby ta poprawka miała być przyjęta, to ważne jest, żeby w ust. 1 dotyczyła ona dzieci urodzonych w 2008 r., a nie tylko w jego pierwszej połowie. To jest kwestia redakcyjna.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Ponieważ nie ma posła-wnioskodawcy, nie możemy tej zmiany nanieść w poprawce. Przepraszam bardzo, ale możemy głosować tylko nad taką postacią, jaka jest w tej chwili.

Kto jest za przyjęciem tej poprawki? Jeszcze pan poseł.

Poseł Józef Brynkus (Kukiz 15):

Wielokrotnie przyjmowaliśmy poprawki składane przez Biuro Legislacyjne, jeżeli popełnialiśmy jakieś błędy natury formalnej, logicznej lub rzeczowej. Dlaczego nie możemy tego zrobić w stosunku do tej poprawki, jak proponuje pani dyrektor. Jestem przedstawicielem klubu Kukiz'15 i uważam, że intencją wnioskodawcy – pani poseł – było umożliwienie tego młodszym dzieciom, nie tylko tym starszym. To jest logiczne, co mówi pani przedstawiciel ministerstwa, że wykreślamy „w pierwszej połowie" i poprawka dotyczy całego 2008 r. To nie będzie kłóciło się z logiką wnioskodawcy, gdyż będzie obejmowało również dzieci urodzone w pierwszej połowie roku.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Panie pośle, z całym szacunkiem, ale nie będę się domyślał intencji pani poseł, która składała tę poprawkę. Nie mamy prawa zmieniać jej poprawki, Biuro Legislacyjne ma za każdym razem prawo wnieść uwagi merytoryczne, interpunkcyjne i legislacyjne i my je przyjmujemy albo odrzucamy. Natomiast w tym przypadku nie będę zmieniał intencji, którą mam na piśmie, nie będę zmieniał charakteru tej poprawki. Na tym etapie poprawek już się nie wnosi. Na tym posiedzeniu komisji. Dlatego bardzo przepraszam, ale nie będziemy tego w tej chwili robić. Możemy przyjąć w tej postaci lub odrzucić i wrócić do tego, na przykład, na poziomie Senatu. Pani minister Wargocka, proszę.

Sekretarz stanu w MEN Teresa Wargocka:

Szanowni państwo, myślę, że możemy zostawić ten przepis. Taka była intencja osób, które projektowały tę poprawkę. Ponieważ dzieci z pierwszego półrocza poszły do szkoły na mocy ustawy, a z drugiego półrocza mogły pójść, czyli odnośnie dzieci drugiego półrocza decyzję podjęli rodzice. Rozumiem, że podjęli świadomie. Mówimy o tej grupie rodziców, która nie mogła podjąć decyzji.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pani poseł Kinga Gajewska, proszę.

Poseł Kinga Gajewska (PO):

Mam pytanie do wnioskodawcy, którego nie ma ale, tak naprawdę, widzę, że nie ma już różnicy, czy to jest PiS czy Kukiz. Głosujemy sobie tak *ad hoc*, bez żadnych badań, bez wiedzy, ile jest tych dzieci, nie wiemy, jakie konsekwencje poniosą za sobą zmiany, które państwo proponują. Na podstawie jakich danych była tworzona ta poprawka, bo rozumiem, że przychodzimy tutaj i dostajemy pięć minut na zapoznanie się z poprawką. Nawet nie ma wnioskodawcy, a my decydujemy o tym czy cały rocznik – mnóstwo dzieci – pójdzie lub nie pójdzie do szkoły.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Proszę o ciszę. Każdy będzie mógł zabrać głos.

Poseł Kinga Gajewska (PO):

Rozumiem, że jest to decyzja rodziców, ale taka poprawka powinna być oparta na wynikach pewnych badań. Niestety, w uzasadnieniu widzę jedno zdanie.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję. Pan poseł Brynkus.

Poseł Józef Brynkus (Kukiz 15):

Przepraszam, pani poseł, ale pani wypowiedź jest właśnie *ad hoc*. W żadnym z tych przypadków nie dało się przeprowadzić jakichkolwiek działań ze względu na metodologię. To jest proces, który jest kontynuowany i nie ma mowy o jakichkolwiek badaniach, więc proszę nie mówić, że w odniesieniu do czegokolwiek, jeśli chodzi o funkcjonowanie dotychczasowego systemu organizacji, przeprowadzono jakiekolwiek badania, bo ani pani, ani ci, którzy oświatą zajmują się zawodowo, tego nie wiedzą.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pani poseł Kluzik-Rostkowska, proszę.

Poseł Joanna Kluzik-Rostkowska (PO):

Mówiąc kolokwialnie – to nie trzyma się kupy, ale powiem państwu tak. Te dzieci, które dziś są w klasie drugiej, rzeczywiście w pierwszej połowie rocznika zostało odroczone 19% dzieci, natomiast z drugiej połowy roku do szkoły poszło 14 % dzieci z tego rocznika. To jest absurdalne. To jest tak absurdalne, że przechodzi wszystko, co można sobie wyobrazić.

Mamy w klasie dziecko. To dziecko ma kłopoty. Teraz, w zależności od tego, czy to dziecko urodziło się w pierwszej połowie roku, czy urodziło się w drugiej połowie roku, czy też poszło do szkoły jako siedmiolatek, to albo będziemy je cofać, albo nie. Przecież temu dziecku po prostu trzeba pomóc. Nauczyciel powinien z tym dzieckiem pracować. Ta poprawka jest absurdalna. Ona jest nielogiczna. Proszę mi powiedzieć, czym różni się dziecko z kłopotami, które urodziło się 30 czerwca od dziecka z kłopotami, które urodziło się 1 lipca. Rozumiem, że to z 30 czerwca będzie odroczone, bo rodzic będzie mógł zdecydować, a to z 1 lipca już nie. Słuchajcie, myślę, że jest jakaś granica absurdu i właśnie ją przekroczyliśmy. Przepraszam.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pani minister, proszę.

Sekretarz stanu w MEN Teresa Wargocka:

Myślę, że bardzo różni nas podejście do edukacji wczesnoszkolnej. Bardzo różni nas to podejście, ale jeżeli mogę przedstawić swoje racje, to pierwsza rzecz, która bardzo mnie uraża, to jest sformułowanie – „Bo wy chcecie dzieciom kazać powtórzyć drugą klasę". Teza do odrzucenia na wejściu. Nie chcemy niczego nikomu narzucić. Mamy świadomość, że rozwój małego dziecka to jest bardzo skomplikowany proces. Często jest to proces długofalowy, czasami skokowy. Gotowość do nauki szkolnej dzieci uzyskują w długim czasie i nie róbmy problemów, że jest to pierwsza, druga, czy trzecia klasa.

Chciałabym zadeklarować, że w związku z tym, że przyjmujemy przepisy mówiące o tym, że rodzic może zapisać dziecko do klasy pierwszej pod warunkiem edukacji przedszkolnej w wieku 5 lat, ale stawiamy pewien warunek. Chciałabym, żeby na etapie klas I-III, na wniosek rodzica dziecko mogło raz powtórzyć klasę. Tylko i wyłącznie ze względu na dobro dziecka. Wiemy, że są badania dzieci, które poszły do szkoły na życzenie rodziców i wiemy, że w IV klasie zaczynają się tzw. schody, ponieważ dziecko o rok, niekiedy półtora roku młodsze niż średnia wiekowa w grupie, nie radzi sobie z poszukaniem klasy, z dotarciem, z pracą z podręcznikiem i z systemem lekcyjnym. Proszę państwa, skończmy tę wojnę – kto miał rację. Uważam, że naprawiamy coś, podejmujemy bardzo duży wysiłek edukacyjny, finansowy i zdajemy sobie sprawę, że będzie to trudne do przeprowadzenia w samorządach. Mamy tego świadomość. Robimy to przede wszystkim dlatego, żeby na starcie do edukacji szkolnej dzieci miały dobry start i żeby rodzice mogli zdecydować, bo dzieci są w różnych środowiskach, różnią się poziomem intelektualnym, są bardzo różne.

Jeżeli w nauczaniu w klasie zerowej – stara nazwa, w podstawie programowej będą elementy nauki czytania, pisania i liczenia, to nie robimy żadnej krzywdy tym dzieciom, wydłużając im okres pełnej gotowości do nauki na cztery lata. Państwo umieścili sześciolatka w klasie I i dali tylko trzy lata na to, żeby osiągnął pełną gotowość do pracy przedmiotowej.

Pani minister, proszę zrozumieć…

Poseł Joanna Kluzik-Rostkowska (PO):

Co ty opowiadasz?

Sekretarz stanu w MEN Teresa Wargocka:

Proszę nie mówić, co opowiadam, bo mówię o realnych rzeczach, faktach i działaniach. Można się ze mną nie zgadzać, ale proszę przyjąć to do wiadomości i dyskutujmy merytorycznie. Uważam, że dyskusja na temat sześciolatków powinna skończyć się z tą ustawą i wszyscy, jak tu jesteśmy, chcemy powiedzieć, że szanujemy rodziców, indywidualny rozwój dziecka i stwórzmy tym dzieciom jak najlepsze warunki.

Samorządy to wytrzymają, nauczyciele to wytrzymają, a my nie będziemy złego rozwiązania ciągnąć przez 12 lat, gdzie na koniec ubędzie nam jeden rocznik i wtedy będą tysięczne zwolnienia nauczycieli i wtedy spotkamy się z tym problemem.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Proszę państwa, wolałbym zamknąć listę mówców. Pan poseł Lech Sprawka.

Poseł Lech Sprawka (PiS):

Panie przewodniczący, a właściwie zwracam się do pani minister Kluzik-Rostkowskiej. Pani minister, pani sposób argumentacji, przeciwstawiania się całej tej sytuacji, jest po prostu nieprzyzwoity. Gdzie była pani przyzwoitość, kiedy poprzez takie a nie inne rozwiązania prawne…

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Panie pośle, proszę nie mówić o przyzwoitości w tych kategoriach, dobrze?

Poseł Lech Sprawka (PiS):

Zmusiliście 90 tysięcy rodziców w tym roku i 89 tys. w poprzednim do tego, żeby zaprowadzić swoje dziecko do poradni i żeby mu udowodnić i powiedzieć – „Słuchaj, ty się słabiej rozwijasz i nie możesz pójść do pierwszej klasy”. Tak skrótowo można to określić. Wtedy nie ubolewała pani nad tym, jak krzywda dzieje się dziecku. Natomiast tutaj – podejrzewam, że będą to sporadyczne wypadki – gdy rodzic widzi, że dziecko absolutnie nie daje sobie rady, to mamy na siłę je pchać przez cały system edukacji, żeby w jakimś momencie zaliczyło gigantyczne niepowodzenie szkolne. Podkreślam jeszcze raz, że jest to decyzja rodziców, a nie przymuszanie ich. To jest tworzenie możliwości.

Cała ta argumentacja, której używa pani i posłowie Platformy Obywatelskiej oraz Nowoczesnej, jest, po prostu, nieprzyzwoita.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pani przewodnicząca Katarzyna Lubnauer, proszę bardzo.

Poseł Katarzyna Lubnauer (N):

Panie pośle, pana argumentacja poszła chyba o krok za daleko. Chciałabym zauważyć, że zmuszenie tych biednych dzieci do pójścia do poradni psychologiczno-pedagogicznej z pewnością odbije się traumą na całym ich życiu. Natomiast powtórzenie klasy, kiedy odrywamy dziecko od środowiska, w którym przebywało już dwa lata, bo mówimy o dzieciach, które spędziły już dwa lata w danej klasie, są ze swoimi rówieśnikami od dwóch lat i chcemy, żeby po tych dwóch latach cofnęły się o rok. To są już całkiem duże dzieci, które doskonale rozumieją, że to, co się stanie, będzie ich porażką edukacyjną.

Rzeczywiście, trzeba na nich skupić pomoc i uwagę, a nie proponować im powtórzenia klasy. Opinie psychologów na ten temat są jednoznaczne, natomiast nie słyszałam jeszcze żadnej opinii psychologa, mówiącej o tym, że wizyta w poradni psychologiczno-pedagogicznej może dla kogokolwiek być traumą.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pani poseł Lidia Burzyńska, proszę.

Poseł Lidia Burzyńska (PiS):

Dziękuję bardzo. Wydaje mi się, że nie byłoby tej dyskusji, gdybyśmy my – członkowie Komisji Edukacji, Nauki i Młodzieży – znali obowiązujące dziś prawo. Dyskutujemy w równym brzmieniu. Padają słowa, że każemy dzieciom zostawać, że my – członkowie PiS – robimy zamach na wolność dzieci. Chcę natomiast przypomnieć, że obowiązujący w ustawie o systemie oświaty art. 44 ust. 2 brzmi – „W wyjątkowych przypadkach, uzasadnionych poziomem rozwoju i osiągnięć ucznia w danym roku szkolnym lub stanem zdrowia, Rada Pedagogiczna może postanowić o powtarzaniu klasy przez ucznia I-III na wniosek wychowawcy, po zasięgnięciu opinii Rady Rodziców”.

Czyli, proszę państwa, nie robimy nic innego. Jeżeli rodzic opiniuje, że jego dziecko nie jest jeszcze na tyle dojrzałe, żeby iść do klasy czwartej, bo doskonale sobie państwo zdają sprawę, albo powinni państwo sobie zdawać sprawę, jak dużym przeskokiem, nawet dla najzdolniejszego ucznia, jest przejść w dwa miesiące wakacji z III do IV klasy. Wtedy nie ma, proszę państwa, zabawy, kochany poprzedni rządzie, w klasach, że uczeń się uczy, bawi, tylko jest już rzetelna nauka. Dziecko, które nie jest w stanie emocjonalnie pokonać tego progu, to wydaje się, że mądrość rodzica powinna być taka, że pozostawia dziecko w klasie. My niczego nowego nie robimy. To prawo funkcjonuje. Uważam, że ten głos powinien rozstrzygnąć na poziomie sumienia i wiarygodności każdego z nas. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję. Pani poseł Kluzik-Rostkowska *ad vocem*.

Poseł Joanna Kluzik-Rostkowska (PO):

Bardzo krótko. Zostałam wywołana do tablicy, więc odpowiadam. Jeżeli dziecko, przechodząc z klasy III do klasy IV, ma problem z zaklimatyzowaniem się w IV klasie, to nauczyciel powinien zrobić wszystko, żeby to przejście było miękkie. Na pewno nie jest dobrą drogą powrót do początku III klasy i przerabianie tego materiału, które dziecko już przerobiło, bo to jest podcinanie mu skrzydeł.

Pani minister, myślę, że pani sama w to nie wierzy, że zatrzymywanie dziecka na poziomie tej samej klasy, nie jest robieniem mu krzywdy. Jest robieniem krzywdy dziecku i dlatego w obowiązującej dziś ustawie mamy przepis o sytuacjach wyjątkowych, o dużym namyśle Rady Pedagogicznej, rodziców i wychowawców, ponieważ ustawodawca zdawał sobie sprawę z tego, jak traumatyczne musi być to przeżycie dla takiego dziecka. Chcecie, żeby bez tego całego wsparcia zostawiać dzieci na drugi rok w tej samej klasie. To naprawdę jest absurdalne. Tworzycie furtkę, która znacznie to ułatwia, tylko nie wiadomo po co. Nie dla dobra dziecka. Robicie to, żeby zapełnić pierwsze klasy, bo będziecie mieć pustkę.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Panie przewodniczący, zaczynamy w tej chwili dyskusję od nowa.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Takie było życzenie. Ograniczyłem wypowiedzi do trzech głosów, choć zgłaszających się było więcej. Pani poseł-wnioskodawca, bardzo proszę, na koniec tej części.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Uważam, że wprowadzane dziś przepisy są właściwe. Są ochronne, zarówno dla dzieci i rodziców w sytuacji, którą musimy uporządkować, którą zastaliśmy. Myślę, że należy przyjąć ten przepis i potem ewentualnie go udoskonalić.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję bardzo. Jako nauczyciel, który pracował we wszystkich typach szkół, łącznie z klasami specjalnymi, wiem, że jednak dziecko, które z różnych powodów zostaje na drugi rok… Gdyby z powodu decyzji rodziców zostawało na drugi rok – tryb przypuszczający – w tej samej klasie, a jego rówieśnicy poszliby do następnej klasy, byłoby straumatyzowane na korytarzach szkolnych. Z tego wszyscy doskonale sobie zdajemy sprawę, bo dziecko źle przyjmuje się w nowym środowisku a starsi drwią, że powtarza klasę, bo jest słabsze. Takie dziecko jest źle traktowane. Jako wychowawca na korytarzach widziałem to nie raz, więc mam nadzieję, że żadni rodzice ani żadne poradnie psychologiczne nie będą przychylały się do tego rodzaju wniosku. Przechodzimy do głosowania.

Kto jest za przyjęciem poprawki nr 9? Kto jest przeciw? Kto się wstrzymał? Dziękuję bardzo. Proszę o wynik.

Sekretarz Komisji Dariusz Myrcha:

33 głosy za, 18 głosów przeciwnych, nikt się nie wstrzymał.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję bardzo. Poprawka nr 9, ostatnia, została przyjęta. Proszę o wskazanie posła -sprawozdawcy. Czy Wysokie Komisje zgłaszają posła-sprawozdawcę? Bardzo proszę, panie pośle.

Poseł Aleksander Mrówczyński (PiS):

Zgłaszam jako posła-sprawozdawcę panią poseł Marzenę Michałek.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Pan poseł Mrówczyński zgłosił panią poseł Machałek, czy tak?

Poseł Aleksander Mrówczyński (PiS):

Machałek, przepraszam.

Poseł Marzena Machałek (PiS):

Wyrażam zgodę.

Przewodniczący poseł Rafał Grupiński (PO):

Dziękuję. W takim razie stwierdzam, że porządek dzienny posiedzenia został wyczerpany. Protokół z posiedzenia będzie dostępny w sekretariatach komisji.

Zamykam wspólne posiedzenie obu komisji.